

Ftehim Qafas għall-kondiviżjoni tad-data tal-memorja tat-traduzzjoni ġġenerata bħala r-riżultat ta' traduzzjonijiet ta' dokumenti tal-Amministrazzjoni Pubblika.

1. INTRODUZZJONI.

Sa mill-adozzjoni fl-2003 tal-ewwel sett ta' regoli dwar l-użu mill-ġdid ta' informazzjoni tas-settur pubbliku, il-volum ta' data ġġenerat żdied b'mod esponenzjali mad-dinja kollha, filwaqt li tipi ġodda ta' data qed jiġu ġġenerati u miġbura.

Fl-istess ħin, qed inkunu xhieda ta' żvilupp permanenti tat-teknoloġiji tal-ipproċessar tal-lingwa għal analiżi tad-data, sfruttar u pproċessar.

Bis-saħħa ta' dan l-iżvilupp teknoloġiku rapidu, jinħolqu servizzi u applikazzjonijiet ġodda abbażi tal-użu, l-aggregazzjoni jew il-kombinament tad-data.

L-ammonti kbar ta' data jew big data miġbura permezz ta' għodod teknoloġiċi differenti jew estratti mill-kollezzjonijiet kbar ħafna ta' informazzjoni f'formati differenti huma kapaci jiġġeneraw għarfien ġdid fis-setturi l-aktar diversi, iżda, fl-istess ħin, jqajmu problemi kemm fir-rigward tas-sjieda tad-data kif ukoll għall-użu sussegwenti tagħha.

L-Amministrazzjonijiet Pubbliċi u l-korpi u l-entitajiet li jiffurmaw is-settur pubbliku huma produttori ewlenin ta' data li hija ta' użu tajjeb għall-industriji (naturali) tal-ipproċessar tal-lingwa. L-Amministrazzjonijiet Pubbliċi jiġġeneraw ammonti enormi ta' data fl-eżekuzzjoni tad-dmirijiet tagħhom. L-użu u l-isfruttar ta' dik id-data tista' tkun ta' interess kbir kemm għall-Amministrazzjoni Pubblika nnifisha kif ukoll għall-industrija.

L-użu ta' din id-data mill-Amministrazzjonijiet Pubbliċi flimkien mal-estrazzjoni tad-data u t-tekniki tal-big data u t-teknoloġiji naturali tal-ipproċessar tal-lingwa jista' jiffaċilita t-teħid tad-deċiżjonijiet pubbliku u l-effettività tal-politiki pubbliċi.

Ftehim Qafas dwar il-Kondiviżjoni tad-Data TMX (*Framework Agreement on TMX Data Sharing - FATDS*) - data ġġenerata bit-traduzzjoni ta' dokumenti ta' Amministrazzjoni Pubblika. IL-PROĠETT NEC TM.

Dan il-Ftehim Qafas jixtieq li jkun rakkomandazzjoni għall-Istati Membri għall-implimentazzjoni ta' liċenzji miftuħa li jneħħu ostakoli legali potenzjali sabiex jinkorporaw dawn it-tipi ta' data għall-ħolqien ta' għarfien ġdid.

Saret prattika komuni għal gvernijiet differenti, korporazzjonijiet u organizzazzjonijiet internazzjonali li jipproduċu data pubblika biex jiddependu fuq dawn il-liċenzji - b'mod partikolari, il-modalitajiet tal-PPDL, il-GPL u Creative Commons (CC) fejn jitneħħew id-drittijiet kollha għal bażijiet tad-data - bħala mekkaniżmu favur l-użu u l-użu mill-ġdid ta' dawn il-volumi kbar ħafna ta' data.

2. Għaliex Ftehim Qafas Ewropew għall-ġestjoni tal-Kondiviżjoni tad-Data.

Raġunijiet għall-ftehim qafas għall-kondiviżjoni tad-data mill-memorji tat-traduzzjoni.

2.1. Approċċ ġenerali.

Il-FATDS (**Ftehim Qafas dwar il-Kondiviżjoni tad-Data TMX**) la huwa koinċidentali u lanqas purament episodiku jew puntwali. Għall-kuntrarju, dan jirrispondi għal hteġġa li ssib motivazzjonijiet varji. L-Amministrazzjonijiet Pubbliċi Ewropej jiġġeneraw eluf ta' traduzzjonijiet kuljum, u dawk it-traduzzjonijiet jiġġeneraw bażijiet tad-data fejn ir-rilaxx ta' dawn bħala data huwa diġà mandat legali (Direttiva Ewropea dwar Data Miftuħa).

Hemm żewġ punti ta' rilevanza kbira li jirriflettu n-nuqqas ta' kunsens bażiku għal regolamentazzjoni adegwata u l-ġestjoni tal-problemi marbuta mal-kondiviżjoni tad-data ġġenerata mit-traduzzjonijiet tat-testi li joriginaw mill-amministrazzjonijiet pubbliċi. Dan huwa **wieħed mis-setturi li jiġġenera l-akbar ammont ta' data** ta' dan it-tip matul il-ħidma ta' kuljum tiegħu. Huwa wkoll is-settur li jinvesti l-aktar f'infrastrutturi tal-ħażna tad-data mad-dinja kollha. Niffokaw b'mod partikolari fuq id-data ġġenerata mill-memorji tat-traduzzjonijiet tad-dokumenti fil-pussess tal-Amministrazzjoni Pubblika, minħabba l-ħtiġijiet ta' dawk li huma amministrati, u l-għadd ta' lingwi mhux biss f'territorju jew pajjiż, iżda fil-pajjiżi kollha li jiffurmaw l-UE.

Huwa importanti ħafna li nikkonformaw mar-rakkomandazzjonijiet għall-użu mill-ġdid u l-interoperabbiltà tad-data fis-settur tal-Amministrazzjoni Pubblika. Huwa daqstant importanti li jiġu stabbilit l-kundizzjonijiet għall-użu mill-ġdid u l-interoperabbiltà.

Mingħajr dubju, l-istat ottimali jkun li d-data tkun aċċessibbli bis-sħiħ u li l-użu mill-ġdid tagħha ma jkunx jeħtieġ permessi speċifiċi, kif stabbilit mid-Direttiva Ewropea dwar Data Miftuħa.

Madankollu, sabiex ikun hemm aċċessibbiltà u użu mill-ġdid, ċerti kundizzjonijiet huma meħtieġa, u huwa għalhekk li l-liċenzji huma neċessarji - f'dan il-każ, il-memorji tat-traduzzjonijiet għandhom ikun miftuħa kemm jista' jkun possibbli. L-objettiv prijoritarju tagħna huwa li jiġi stabbilit qafas għall-azzjoni li jiffavorixxi t-tixrid usa' tiegħu u l-kapaċità għall-użu mill-ġdid.

Huwa ferm irrakkomandat li ma jiġux iġġenerati aktar tipi ta' liċenzji, iżda pjuttost l-oppost, billi jiġu ssimplifikati t-tipi kif irrakkomandat mill-*Agenda Diġitali Ewropea* (Il-Kummissjoni Ewropea, 2010).

Bħalissa, hemm żewġ alternattivi internazzjonali ewlenin li jipromwovu l-użu tal-liċenzji fil-kuntest tad-data u l-informazzjoni, u li jirregolaw u jipromwovu l-aċċess liberu u l-użu tal-informazzjoni. Dawn il-liċenzji huma Creative Commons (CC), Apache 2 u GPL u ODC. Creative Commons tapplika kemm għad-data kif ukoll għal dokumenti oħra, filwaqt li dawn tal-aħħar jintużaw biss fil-qasam tad-data. It-tendenza internazzjonali tindika li sabiex jiġu rregolati l-kundizzjonijiet tal-aċċess u l-użu tad-data, il-mudelli tal-liċenzja miftuħa qed jintużaw abbażi primarjament tal-CC, filwaqt b'varjazzjonijiet adattati għall-karatteristiċi ta' kull portal tad-data u kull pajjiż fejn jiġu applikati.

Dan kollu biex jibbenefika Amministrazzjoni dejjem aktar diġitali li hija kapaċi li tkejjel l-impatt tal-azzjonijiet tagħha f'termini ta' redditu soċjali fuq l-investment, li huwa l-mira tal-azzjonijiet bħall-Memorja Ċentrali tat-Traduzzjonijiet Nazzjonali u Ewropea (*National and European Central Translation Memory - NEC TM*) permezz ta' dan il-Ftehim Qafas għall-kondiviżjoni tad-data ġġenerata mill-memorji tat-traduzzjonijiet minn testi tradotti għall-Amministrazzjonijiet Pubbliċi.

Għaldaqstant, peress li bħalissa ma hemm l-ebda kunsens dwar kif għandu jiġi rregolat l-ipproċessar, l-użu u l-kondiviżjoni tad-data minn memorji tat-traduzzjonijiet iġġenerati bħala r-riżultat tal-ħtiġijiet tal-pubblikazzjonijiet tal-Amministrazzjoni Pubblika, tista' tiġi proposta opzjoni ta' astensjoni, li tirreferi għal liġijiet eżistenti speċifiċi ta' natura ġenerali f'kull Stat Membru. L-aħjar alternattiva hija regolamentazzjoni partikolari għal din il-kwistjoni, fil-forma ta' mudell regolatorju hawn propost u bbażat fuq "standards rotob", ta' natura unilaterali mhux vinkolanti, u approċċ prattiku bħal FTEHIM QAFAS.

L-FATDS jinkludi ż-żewġ naħat involuti fil-proċess, l-Amministrazzjonijiet Pubbliċi u l-vendituri. L-ewwel nett, jagħmilha ċara li l-problema tal-kondiviżjoni tad-data tal-memorja tat-traduzzjonijiet teżisti, li hija reali għall-organizzazzjonijiet involuti u li huwa meħtieġ intervent, filwaqt li jiġu miċħuda l-eċċessi u l-abbużi. It-tieni nett, l-FATDS jipproponi qafas kumplementari u speċifiku għar-regolamentazzjoni, kif ukoll ġestjoni sistematika li hija wkoll flessibbli, adattabbli għall-Amministrazzjonijiet, l-entitajiet privati u l-Istati Membri kollha.

Għal dan il-għan, huwa rrakkomandat bil-qawwa u neċessarju fl-interess ta' soċjetà li hija dejjem aktar imħassba bil-valur tad-data li tiġġenera li d-data tkun magħmula disponibbli għall-kuntrattur responsabbli jew korp ċentrali fi ħdan kull Stat Membru, fejn kull wieħed mill-kuntratti tas-servizz tat-traduzzjoni li jitwettaq jagħmel disponibbli mhux biss it-test jew id-dokumenti tat-traduzzjoni inkwistjoni iżda wkoll il-memorja tat-traduzzjoni ġġenerata bħala riżultat tal-proċess.

Bl-istess mod, bis-saħħa tal-implimentazzjoni tal-bażi tad-data NEC TM, il-kundizzjonijiet għaldaqstant huma stabbiliti biex jiffaċilitaw l-użu mill-ġdid ta' dawn il-memorji tat-traduzzjonijiet bis-saħħa tal-aċċessibbiltà tagħhom, u fuq kollox li dawn ma jkunux suġġetti għal restrizzjonijiet tekniċi jew legali li jillimitaw jew ixekklu tali użu mill-ġdid.

3. Il-multidimensjonalità tal-problema tal-kondiviżjoni tad-data ta' memorji tat-traduzzjonijiet iġġenerati mill-Amministrazzjonijiet Pubbliċi: protezzjoni offruta mill-FATDS.

Fis-sens strett tan-natura legali tiegħu, dan il-Ftehim Qafas huwa intenzjonat li jkun Ftehim fejn l-implimentazzjoni tiegħu se ssejtn skont il-prattiki u l-proċeduri tal-esperjenza ta' kull Stat Membru u jiġu meqjusa l-prattiki li huma diġà komuni u magħrufa mill-vendituri fl-industrija tat-traduzzjoni.

Abbażi tal-kunsiderazzjonijiet ta' hawn fuq, jidher ċar li mhux possibbli li l-Ftehim Qafas jiġi rikonoxxut b'effettività legali diretta daqs li kieku kien semplicement biċċa leġiżlazzjoni Komunitarja oħra, f'dan il-każ minn sors awtonomu, iżda lanqas mhux possibbli li l-effettività tiegħu tiġi sstotvalutata. Il-ftehim huwa għal konformità purament volontarja, strettament dipendenti fuq is-setgħa tas-sugġetti firmatarji li jorbtu lill-organizzazzjonijiet.

Għaldaqstant, il-FATDS mifhum bħala Ftehim Awtonomu għandu l-mira li jkun pjuttost strument prattiku, jiġifieri, sett ta' linji gwida ta' direzzjoni li jispeċifikaw ir-regoli effettivi għall-ġestjoni, iċ-centralizzazzjoni u l-kondiviżjoni tad-data, fejn il-Ftehim Qafas ikun strettament kumplimentari għal-leġiżlazzjoni Komunitarja u nazzjonali.

B'dan il-mod, Ftehim mhux normali, għall-FATDS, jista' jikkostitwixxi, u għaldaqstant jikkostitwixxi, strument utli ta' konkretizzazzjoni u interpretazzjoni kjarifikanti tal-kondiviżjoni tad-data ġġenerata mill-memorji tat-traduzzjonijiet maħluqa bħala riżultat tal-ħidma mwettqa mill-offerenti/vendituri.

Il-funzjoni tal-FATDS għaldaqstant hija li jikkjarifika u jispeċifika d-dritt tal-Amministrazzjonijiet Pubbliċi li jitolbu d-data kollha ġġenerata fil-kuntratti tat-traduzzjoni, is-sjeda tagħhom tat-testi oriġinali u t-traduzzjoni bħala servizz b'kuntratt u dderivat minn oriġinal, li jirrifletti l-kunsens tal-atturi involuti, il-fehim bħala dawk involuti min-naħa l-waħda l-kumpaniji offerenti (il-vendituri) u min-naħa l-oħra l-korp amministrattiv minn

kull Stat Membru, u fl-aħħar nett, il-korp ċentrali tal-UE li se jiġi ddeterminat għal dan l-iskop.

F'dan is-sens, ta' min jiftakar li l-konfigurazzjoni l-aktar akkreditata ta' dan il-mudell jew paradigma ta' ġuridicità juri l-eżistenza ta' strumenti li, mingħajr ma jkunu konformi mat-tipi tradizzjonali ta' standard legali, lanqas ma jistgħu jiġu esklużi mid-dinja tal-liġi, u għaldaqstant min-natura obbligatorja, sabiex jiġi espress impenn sod tas-sugġetti firmatarji li jwettqu l-kuntratt tas-servizzi fl-eżerċizzju tal-kompetenzi tagħhom taħt proċedura prevista legalment, billi jimplementaw fil-prattika strument mogħni b'ġuridicità minima jew relattiva.

Il-kontenut fundamentali tal-FATDS jiffoka aktar fuq it-twaqqif ta' mudelli u linji gwida, li jiffurmaw strument tipiku ta' Liġi Riflettiva.

Fl-aħħar mill-aħħar, din il-paradigma ta' regolamentazzjoni mmaterjalizzata mill-FATDS hija mfassla fi ħdan l-approċċi l-ġodda u l-metodi l-ġodda tar-regolamentazzjoni u l-azzjoni proposti bħalissa, kif ukoll mill-UE li tiddependi aktar fuq strumenti li jittrasformaw ir-regola legali fil-prattika aktar milli jistabbilixxu aktar regoli, fil-każ tagħna li jiddefinixxu l-aċċess, l-użu u l-użu mill-ġdid potenzjali tal-informazzjoni li hemm fil-bażijiet tad-data rregolati mil-liġi, kif ukoll permezz ta' kuntratti u/jew liċenzji.

Mill-KEE, il-pubblikazzjoni tal-komunikazzjoni dwar data miftuħa u l-proposta tal-Kummissjoni Ewropea għal emenda jiffurmaw politika għall-ftuħ tad-data u l-promozzjoni ta' suq tal-informazzjoni li għandu l-punt ċentrali tiegħu fl-approvazzjoni tad-Direttiva 2003/98/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Novembru 2003 dwar l-użu mill-ġdid ta' informazzjoni tas-settur pubbliku.

Ma' din irridu nżidu r-reviżjoni tad-Direttiva dwar l-Użu mill-Ġdid ta' Informazzjoni Tas-Settur Pubbliku, introdotta fit-tmiem tal-2011, li tiffurma parti mill-*Agenda Digitali Ewropea*, inizjattiva mwettqa mill-Kummissjoni Ewropea (2010), fejn din l-Agenda hija mmirata biex tiffavorixxi servizzi online fi ħdan l-Unjoni, u li għandha bħala prijorità l-ftuħ

Ftehim Qafas dwar il-Kondiviżjoni tad-Data TMX (*Framework Agreement on TMX Data Sharing - FATDS*) - data ġġenerata bit-traduzzjoni ta' dokumenti ta' Amministrazzjoni Pubblika. IL-PROĠETT NEC TM.

ta' data pubblika għal użu mill-ġdid, is-simplifikazzjoni tas-sistema tal-liċenzjar għall-iskambju ta' kontenut u l-implimentazzjoni ta' standards ta' interoperabbiltà.

5. L-opzjoni regolatorja tal-FATDS

Id-data pubblika miżmuma mill-korpi pubbliċi fl-Unjoni Ewropea hija suġġetta għal trattament speċifiku taħt id-Direttivi dwar l-Użu mill-Ġdid ta' Informazzjoni tas-Settur Pubbliku tal-2003 u l-2013, li jstipulaw li d-dokumenti tal-Amministrazzjonijiet Pubbliċi jkunu magħmula disponibbli għall-pubbliku għal użu mill-ġdid "kull kontenut ikun x'ikun il-mezz tiegħu (miktub fuq karta jew maħżun f'forma elettronika jew rekordjar bħala ħoss, viżwali jew awdjoviżwali) miżmuma minn korpi tas-settur pubbliku, għal finijiet kummerċjali jew mhux kummerċjali". Għaldaqstant, il-prinċipji ġenerali huwa d-disponibbiltà bla ħlas ta' tali kontenut; jekk xi tariffi jiġu applikati, dawn "għandhom ikunu limitati għall-ispejjeż marginali mgarrba bir-riproduzzjoni, il-forniment u t-tixrid" (Art. 6.1).

Fil-qosor, il-FATDS bażikament huwa żvelat bħala "Rakkomandazzjoni" bbażata fuq ġuridicità minima jew relattiva, ibbażata fuq kuntratti tas-servizz u data (memorji tat-tradizzjonijiet) eżistenti ġġenerati *ex profeso*. Din ir-"Rakkomandazzjoni" hija l-ispeċifikazzjoni Prattika tad-dover li tiġi kondiviża data ġġenerata fil-forma ta' memorji tat-tradizzjonijiet li joriġinaw minn servizzi tat-traduzzjoni b'kuntratt mill-Amministrazzjonijiet Pubbliċi, ikun xi jkun il-mezz jew il-format.

6. Il-Kontenut tal-Ftehim Qafas: is-sistema tal-ġestjoni għat-trasferiment tad-data mill-memorji tat-traduzzjonijiet promossi mill-ftehim.

Memorja tat-traduzzjonijiet hija bażi tad-data tal-lingwa li kontinwament taħżen traduzzjonijiet paralleli ġġenerati minn professjonisti sabiex ikunu jistgħu jużawhom fil-futur bil-għan li tinkiseb aktar konsistenza fit-terminoloġija u l-istil, kif ukoll iffrankar

minħabba taqbiliet totali jew parzjali bejn testi ġodda u traduzzjonijiet qodma li diġà tlestew.

Il-memorji tat-traduzzjonijiet huma repożitorji diġitali komposti minn linji ta' test mill-kontenut fil-lingwa originali allinjat mat-traduzzjoni tiegħu f'lingwi oħrajn. Dawn it-testi jistgħu jiġu allinjati wkoll b'mod effiċjenti skont l-unitajiet tat-traduzzjoni. L-unitajiet tat-traduzzjoni li huma maħżuna flimkien mal-ekwivalenti tagħhom huma ddefiniti f'modi differenti (skont il-frażi, il-paragrafu, il-kelma jew il-grupp ta' kliem, eċċ.), fejn is-segmentazzjoni wara marka tal-puntegġatura timmarka t-tmiem tas-sentenza jew "enter" fil-paragrafu huma b'mod tipiku s-separatur l-aktar frekwenti b'default fl-ambjent tas-sistemi tat-traduzzjoni megħjuna mill-kompjuter.

Il-funzjoni ewlenija tal-memorji tat-traduzzjonijiet (minn issa 'l quddiem TMs) hija li jiġu estratti suġġerimenti jew taqbiliet totali jew parzjali minn sentenza u konkordanzi għat-termini. Matul it-traduzzjoni, segmenti mil-lingwa tas-sors jiġu mfittxija fil-baži tad-data tat-TM. Jekk it-TM għandha segment fil-lingwa tas-sors li jaqbel eżattament jew parzjalment, dan is-segment jiġi ssuġġerit lit-traduttur, flimkien mat-traduzzjoni rkuprata minn dik il-baži tad-data, u kwalunkwe informazzjoni addizzjonali li ġiet issejvjata ma' dak is-segment fil-baži tad-data. Għodod tat-Traduzzjoni Megħjuna mill-Kompjuter (*Computer-Assisted Translation - CAT*) juru gradi ta' similarità (magħrufa fl-industrija bħala taqbiliet "fuzzy"). Fl-industrija tat-traduzzjoni, dawn it-taqbiliet jistgħu jkunu utli għal-lingwisti minn medda li tibda minn 50%-65%, u l-iskali tal-prezzijiet huma wkoll stabbiliti għall-isforz involut fit-traduzzjoni ta' frażijiet kompletament ġodda jew oħrajn għal liema hemm suġġerimenti simili u taqbiliet b'percentwal, fi ħdan l-istess kuntest. Grad ta' similarità ta' 100% huwa meqjus bħala taqbila sħiħa bejn sentenza mitluba u sentenza identika fil-baži tad-data.

Il-format bla ħlas għall-iskambju tal-memorji tat-traduzzjonijiet huwa t-TMX (*Translation Memory eXchange*), ġeneralment fil-verżjoni 1.4b. Dan huwa standard tal-XML tat-tip DTD (*definizzjoni tat-tip ta' dokument (document type definition)*). Inħoloq mill-kumitat OSCAR (*Open Standards for Container/Content Allowing Re-use*).

Ftehim Qafas dwar il-Kondiviżjoni tad-Data TMX (*Framework Agreement on TMX Data Sharing - FATDS*) - data ġġenerata bit-traduzzjoni ta' dokumenti ta' Amministrazzjoni Pubblika. IL-PROĠETT NEC TM.

Permezz tal-applikazzjoni tal-format TMX, huwa aktar fattibbli biex il-persuni jew il-kumpaniji jikkollaboraw fil-proġetti tat-traduzzjoni. Permezz tal-format TMX huwa aktar faċli wkoll biex jitmexxa minn sistema tat-Traduzzjoni Megħjuna mill-Kompjuter għal oħra, li jiffavorixxi l-kompetittività bejn it-teknoloġiji offruti u l-iżvilupp kostanti tagħhom sabiex jagħmel differenza fir-rigward tal-kompetituri tagħhom. Bħal standards miftuħa oħrajn, dan il-format ġie żviluppat bil-għan li jnaqqas il-problemi tal-kompatibilità, u jmexxi l-użu mill-ġdid tar-riżorsi lingwistiċi, billi jissimplifika l-iskambju tad-data u għaldaqstant jistimula l-innovazzjoni teknoloġika.

Dan il-Ftehim Qafas għandu l-għan li jstabilixxi, kif konna qed niddefinixxu sew, “qafas ta' prassi tajba” biex tinkiseb data ġġenerata fil-kuntratti tas-servizz tat-traduzzjoni minn Amministrazzjonijiet Pubbliċi Ewropej, l-organizzazzjoni tagħha permezz tal-implimentazzjoni tas-sistema tas-software NEC TM u l-inizjattivi taċ-ċentralizzazzjoni tad-data speċifikati mill-Kummissjoni Ewropea bil-għan li jiġi adottat Protokoll għaċ-ċentralizzazzjoni ta' data bilingwa minn Amministrazzjonijiet Pubbliċi, l-użu u l-benefiċċju tiegħu għas-socjetà ingenerali u l-Istati Membri nfushom, assistenza fil-ħolqien ta' korpus għal Big Data nazzjonali u l-kondiviżjoni tal-partijiet li kull Amministrazzjoni nazzjonali tqis bħala rilevanti fil-livell Ewropew.

Għal dan il-għan, iċ-ċentralizzazzjoni tad-data hosted fuq infrastrutturi tal-kompjuter nazzjonali se tkun immaniġġjata mill-korp kompetenti tal-Istati inkwistjoni - pereżempju, is-Segretarjat tal-Istat għall-Avvanz Diġitali speċifiku - jew il-Ministeru kompetenti fl-Istat Membru inkwistjoni. Din id-data tista' tiġi kondiviża, fil-każ tal-adeżjoni għal dan il-Ftehim Qafas u jekk jiġi ddeterminat hekk mill-awtorità kompetenti, f'livell ogħla mal-korp rilevanti tal-Kummissjoni Ewropea (eż. ELRC-Share).

Wara dan, l-ewwel wieħed mill-passi se jkun iċ-ċentralizzazzjoni tad-data mill-memorji tat-traduzzjonijiet ġġenerati mill-Amministrazzjonijiet Pubbliċi f'livell nazzjonali permezz tal-adozzjoni ta' dan il-Ftehim, u wara dan, u skont dan, il-kondiviżjoni tagħhom ma' korp pan-Ewropew għall-benefiċċju tal-Amministrazzjonijiet Pubbliċi tal-Istati Membri l-oħra tal-UE. L-użu tas-software tal-“Memorja tat-Traduzzjonijiet Ċentrali Nazzjonali u Ewropea” (*National and European Central Translation Memory - NEC TM*) se jipprovdi l-konnessjoni tal-input/output (I/O) għall-amministraturi, li se jkunu jistgħu jaħżnu

Ftehim Qafas dwar il-Kondiviżjoni tad-Data TMX (*Framework Agreement on TMX Data Sharing - FATDS*) - data ġenerata bit-traduzzjoni ta' dokumenti ta' Amministrazzjoni Pubblika. IL-PROĠETT NEC TM.

privatament il-memorji tat-traduzzjonijiet tagħhom, hosted fuq server ċentrali u jixxerjawhom ma' dawk li jiddeciedu li jagħmlu xogħolhom aktar effiċjenti u li jiffranka l-ispejjeż fil-livell nazzjonali (b'mod tipiku tradutturi fil-post stess jew vendituri esterni), joħolqu Big Data nazzjonali u jagħżlu d-data li jixtiequ mas-server ċentrali fejn tinżamm il-memorja tat-traduzzjonijiet ċentrali Ewropea.

Ir-relazzjoni mal-entitajiet privati u l-assenjazzjoni ta' TMX

Ix-xogħol tat-traduzzjoni li jitwettaq minn kumpaniji offerenti (vendituri) se jinvolvi l-forniment tal-memorji tat-traduzzjonijiet iġġenerati minnhom b'hal riżultat tal-forniment tas-servizz tagħhom. Għal dan il-għan, fl-avviż li jidher fil-Gazzetta Uffiċjali tal-Istat Membru, ir-reġjun jew il-muniċipalitá, jiġifieri, fil-portal tal-kuntrattur, għandha tiġi inkluża klawżola li tirreferi għall-FATDS tan-NEC TM, inkluż is-CPV CODE, li se jiddetermina LI D-DATA TAL-MEMORJA TAT-TRADUZZJONIJIET SE TKUN IPPROVDUTA LIS-SERVER TAL-AWTORITÀ PUBBLIKA KOMPETENTI għall-finijiet li fil-ġejjieni, u jekk meqjus hekk minn dik l-awtorità nazzjonali, tista' tiġi kondiviża mal-korp tal-Kummissjoni Ewropea li jrid jiġi ddeterminat (ELRC-Share jew inizjattiva simili, pereżempju).

Għal dan il-għan, il-kumpaniji offerenti (vendituri) se jipprezentaw il-memorji tat-traduzzjonijiet iġġenerati flimkien ma' xogħolhom, fejn jiġi applikat il-prinċipju ta' nonretroattività, li jfisser li dan il-Ftehim Qafas ma jridx ikollu effetti li jmorru lura fiż-żmien, u li hija biss din in-natura obligatorja li topera mill-adeżjoni u l-iffirmat tal-klawżola skont liema jimpenjaw li jipprezentaw flimkien max-xogħol imwettaq, id-data parallela ġġenerata mit-traduzzjonijiet tagħhom (TMX jew format kompatibbli simili).

7. PROPRIETÀ INTELLETTWALI U KUNDIZZJONIJIET GĦALL-UŻU TAL-BAŻI TAD-DATA

Fir-rigward tal-proprjetà intellettuali, ma jista jkun hemm ebda dubju li d-data ġġenerata fit-twettiq tax-xogħol f'konformità mal-kuntratt, għal liema t-traduzzjoni inkwistjoni giet mogħtija, hija, b'mod intier u esklussiv, dik tal-Amministrazzjoni Pubblika li hija l-awtur jew il-manijer tat-test oriġinali li huwa s-sugġett tat-traduzzjoni.

Ma jistax jiġi injorat il-fatt li sakemm fil-biċċa l-kbira l-informazzjoni toriġina fl-Amministrazzjonijiet Pubbliċi, ir-regolamentazzjoni tal-użu mill-ġdid tal-informazzjoni pubblika u l-ftuħ tad-data pubblika jridu jitqiesu wkoll.

Għaldaqstant, l-offerent rebbieh (venditur) jassenja esklussivament u mingħajr limiti territorjali jew ta' żmien, id-drittijiet ta' kwalunkwe tip ta' dokumentazzjoni jew data ġġenerata indipendentement tal-appoġġ jew il-format tiegħu, fejn jifhem id-distribuzzjoni u t-trasformazzjoni f'dan it-trasferiment tad-drittijiet ta' riproduzzjoni.

Konsegwentement, id-data ġġenerata minn tali memorji tat-traduzzjonijiet ma jistgħux jintużaw mill-offerent rebbieh għal kwalunkwe skop li jhalli l-qligħ u jista' jintuża biss biex jipprova informazzjoni jekk dan huwa l-każ għax-xogħol li twettaq.

Proprietà intellettuali u kundizzjonijiet għall-użu tal-bażijiet tad-data.

Il-bażi tad-data DGT-TM hija l-proprjetà esklussiva tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni tagħti, mingħajr ħlas u fuq bażi dinjija, matul il-perjodu ta' protezzjoni ta' dawn id-drittijiet, id-drittijiet mhux esklussivi lil utenti mill-ġdid għat-tipi kollha ta' użi li jissodisfaw il-kundizzjonijiet stipulati fid-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tat-12 ta' Diċembru 2011 dwar l-użu mill-ġdid ta' dokumenti tal-Kummissjoni, ippubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea L330 tal-14 ta' Diċembru 2011, paġni 39 sa 42.

Kwalunkwe użu mill-ġdid tal-bażi tad-data jew tal-elementi strutturati li hemm fiha jridu jiġu identifikati mill-utent mill-ġdid, li huwa obligat li jindika s-sors tad-dokumenti użati: l-indirizz tas-sit web, id-data tal-aħħar aġġornament u l-fatt li l-Kummissjoni Ewropea żżomm is-sjeda tad-data.

Din il-bażi tad-data għaldaqstant hija ottimali biex fil-bidu timla l-verżjoni NEC TM ta' Stat Membru.

8. PROTEZZJONI TAD-DATA. APPLIKAZZJONI TAR-REGOLAMENT UE 2016/679 U R-REGOLAMENT 2018/1725

Fir-rigward tad-data personali li trid tiġi pproċessata abbażi tat-twettiq tal-kuntratt mill-Amministrazzjoni Pubblika u l-offerent rebbieħ, iż-żewġ partijiet ikunu obbligati li jikkonformaw mar-Regolamenti Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-Data ta' hawn taħt.

Ir-Regolament (UE) 2016/679 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tas-27 ta' April 2016 kif ukoll konformità mal-leġiżlazzjoni tal-istat attwali dwar il-protezzjoni tad-data f'kull wieħed mill-Istati Membri li jadottaw dan il-Ftehim Qafas, kif ukoll ir-Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2018 dwar il-protezzjoni ta' persuni fiżiċi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali mill-istituzzjonijiet, korpi, ufficċji u aġenziji tal-Unjoni u dwar il-moviment liberu ta' tali data.

KONKLUŻJONIJIET FINALI.

L-Amministrazzjoni Pubblika bħala promotur tal-industrija tat-teknoloġiji tal-lingwa, bil-ħolqien ta' pjattaformi komuni għall-ipproċessar naturali tal-lingwa u t-traduzzjoni awtomatika u l-iżvilupp ta' riżorsi għall-Użu mill-Ġdid ta' Informazzjoni tas-Settur Pubbliku (*Reuse of Public Sector Information - RISPI*), hija obbligata li tiżviluppa politiki dwar il-kondiviżjoni tad-data u li tistabilixxi bażi biex din il-kondiviżjoni tkun reali u effettiva fost l-entitajiet kollha li jieħdu sehem fil-proċess, anke biex tiżgura li l-partecipanti fil-proċess barra mill-Amministrazzjoni jiksbu l-impenn li jiffirmaw il-klawżola ta' aċċettazzjoni tal-offerti tagħhom, li jagħmlu impenn li, flimkien ma' xogħolhom, jippreżentaw id-data ġġenerata mit-traduzzjonijiet tagħhom (memorji tat-traduzzjonijiet) li kollha kemm huma jiffurmaw sett ta' riżorsi lingwistiċi ta' valur imprezzabbli.

REFERENZI. Ferrer-Sapena u oħrajn (2011) fl-artiklu tagħhom dwar l-aċċess għal data pubblika; Ferrer-Sapena u Peset (2012) dwar l-użu mill-ġdid ta' data kulturali jew Ramos Simón u oħrajn (2012) fl-istudju tagħhom dwar portali tad-data Ewropej.

Licensing Open Data: A Practical Guide għall-Higher Education Funding Council for England (Korn u Oppenheim, 2011). Ta' min jirrakkomanda wkoll il-*Guide to Open Data Licensing* (Open Knowledge Foundation, n.d.) u l-linji gwida li joħorgu mill-*Agenda Diġitali Ewropea* (Il-Kummissjoni Ewropea, 2010).